

5.2.6.1 Inheemse gom: kauw- of eetbaar?

Naaldbomen produceren, vaak als bescherming tegen virussen en ongedierte, hars bij verwondingen. (Barnsteen is gefossiliseerd hars.)

 Loofbomen hebben een vergelijkbaar product: gom . Het verschil is dat hars oplosbaar is in alcohol (en nauwelijks in water), en gom is (grotendeels) oplosbaar in water. In gom herken je ook het woord gummi . Dat is een verzamelnaam voor rubber, gemaakt uit het latexhoudend melksap van de rubberboom. We kennen het woord ook van gummibeertjes, snoepjes op basis van Arabische gom, een harsachtige gom uit acaciasoorten.

Dit zijn interessante, veelzijdige en nuttige producten die hier niet voorkomen en geen equivalent hebben. Nochtans zie ik vaak fruitbomen met harsachtige tranen. Daar word ik dan nieuwsgierig van.

Kan je er verf of lak van maken?

Textiel waterdicht maken? (Allicht niet, gom lost op in water.)

Snoepgoed mee maken?

Vorig jaar heb ik een keiharde bol van een kerselaar afgebroken. Als ik het verwarm (in de zon, of op de kachel) wordt het terug kneedbaar. Je kan er bv. 2 stenen mee aan elkaar kitten. Daarna wordt het weer terug keihard.

Ik moest er laatst weer aan denken toen ik een artikeltje schreef over zelf snoepgoed maken. Kan dat ook met onze inheemse gom?

Aangezien de boom het product gebruikt om parasieten te weren, lijkt me dat het zuiver en betrouwbaar moet zijn. Werkt deze wondbescherming ook tegen schimmels en bacteriën?

Daartegenover staat dat in de kleverige stroop net veel stofjes en micro-organismen uit de lucht en op de schors kunnen gevangen worden. Maar die zitten natuurlijk ook op het fruit dat ik zo van de bomen eet.

Je vindt deze gom vooral op bomen van steenfruit: pruimen, amandel, kers. Dus ben ik hier maar even de proef op de som gaan nemen. Ik heb net vorig jaar een amandelboom verplant. En die 'weent' nu overvloedig. Ik vroeg me af hoe dat zou smaken, en of de kerselaar andere accenten zou hebben dan de pruimengom.

Niet echt. Ze smaken allemaal naar... niets. Zeer neutraal.

De verse gom is glashelder en slijmerig. Naarmate de druppels groeien en ouder worden, worden ze vanaf de buitenkant taaier en tenslotte hard. Ze kleuren daarbij ook amber, tot zeer donker. Maar de smaak blijft neutraal. En ik ben er niet ziek van geworden. De taaie brokjes zijn wel veel makkelijker en schoner te oogsten dan de slijmerige druppels.

♫ Vervuiling is goed voor de economie.

De samenstelling moet grotendeels overeenkomen met boomsap. Xyleem sap 📖 stroomt van wortel naar blad en bestaat voornamelijk uit water met hormonen, mineralen en voedingsstoffen. Floëem sap (📖 van blad naar wortel) bevat daarnaast ook suiker.

Veel informatie is er verder niet over te vinden.

‘Hars’ van de kriek werd vroeger blijkbaar ook als middel tegen hoest gebruikt.

Appel en de pruim geven gomhars af die eetbaar is, en bruikbaar als kauwgom (net als in de oudheid berkenpek?).

Kauwgom kan je ook zelf maken.

In de fruitteelt wordt het verschijnsel gomziekte 📖 genoemd. Er is weinig over gekend. Te veel bemesting wordt soms als oorzaak vermeld. De gom is een afbraakproduct van de celwanden.

Maar *Pseudomonas mors prunorum* zou ontstaan doordat de bast geïnfecteerd wordt door een bacterie, waardoor kankers ontstaan waarop zich de gommen vormen.

Er zijn blijkbaar meerder oorzaken voor de vorming van gom, en meerdere soorten gom.

Cytospora kanker wordt veroorzaakt door de schimmel *Cytospora chrysosperma*. De schimmel komt in de boom door een beschadigde bast. Kleine, hobbelige vruchtlichamen, genaamd pycnidia, vormen zich op het dode weefsel, en geven de schors een ruwe textuur. De pycnidia scheidt een oranje of amber, geleachtige sap af. De ziekte wordt (in het Engels) Gummosis genoemd.

In een oud apothekersboek worden cherry-tree gum (📖 gummi cerasi), peach gum (gummi amygdale Persocoe) en plum-tree gum (gummi pruni) een wat minderwaardig substituut voor Arabische gom genoemd.

Ze bevatten respectievelijk prunin en cerasin, niet oplosbaar in koud, wel in warm water.

Het lijkt me dus wel bruikbaar. Maar ook een omslachtige klus. Allicht gebruikten onze voorouders het, maar namen hun geheim mee in hun graf. Ons achterlatend in het valse vertrouwen dat industriële producten beter zouden zijn.

Als je grootmoeder er meer van weet, kijk ik gretig uit naar die kennis. Laat maar weten...

♪ *Zinloos: een kauwgomautomaat in een bejaardentehuis. Mark Uytterhoeven*